

Fajt Balázs¹ – Bánhegyi Mátyás² – Vékási Adél³ – Cseppentő Krisztina⁴

^{1,2}Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar
Pénzügyi és Gazdálkodási Szaknyelvek Tanszék

³Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
Irodalomtudományi Doktori Iskola

⁴Pécsi Tudomány Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

Nyelvtanári és -oktatói vélemények a nyelvvizsga-moratóriumról: egy pilot kutatás bemutatása

<https://doi.org/10.48040/PL.2022.1.12>

A COVID-19 vírushelyzetre válaszul 2020 márciusában hozott, kivételes kormányrendeletnek köszönhetően a korábbiakkal ellentétben 2020. augusztus 31-ig azok is átvehették diplomájukat, akik ezt korábban nyelvvizsga-bizonyítvány hiányában nem tehették meg. A rendelet hatására közel százezer „beragadt” diplomát adtak ki a felsőoktatási intézmények. Az át nem vett diplomák száma így csökkent ugyan, ám a háttérben meghúzódó problémát – azaz a hallgatók részéről a nyelvtudásbeli hiányosságokat, illetve az oktatók részéről a nyelvtanítás vélt leértékelődését – a jövő tekintetében ez a rendelet sem oldja meg. Kutatásunkban a felsőoktatásban dolgozó idegennyelv-oktatók nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos véleményét kívántuk feltárni: a jelen tanulmány empirikus kutatásunkat és annak eredményeit mutatja be. Vizsgálódásunk során kvantitatív, kérdőíves pilot vizsgálatot végeztünk, amelyben nyelvtanárok (N=40) nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos véleményét vizsgáltuk. Az eddig beérkezett válaszokból formálódó eredményeink azt mutatják, hogy a nyelvtanárok többsége szakmai szempontok alapján nem ért egyet a rendelettel, és többen kétségbe vonják annak társadalmi igazságosságát is. Cikkünkötől egyúttal azt is reméljük, hogy szakmai diskurzus alakulhat ki a nyelvvizsga-moratóriumról és a nyelvvizsga hiányában át nem vett diplomák problémaköréről.

Kulcsszavak: COVID-19, felsőoktatás, idegennyelv-oktatás, kvantitatív vizsgálat, nyelvvizsga-moratórium

Bevezetés

A nyelvtudás, illetve az idegen nyelvi sikeresség mérésében a nyelvvizsgák hosszú idő óta jelentős szerepet töltenek be, hiszen a sikeres nyelvvizsga és a mögötte álló nyelvtudás együttesen nem csupán a továbbtanulás kulcsát jelentik, hanem a globalizálódó piacon tapasztalható erős versenyhelyzetben is előnyt jelenthetnek (Fekete – Csépes, 2019). A jelenlegi európai oktatáspolitikának egyik kiemelt célja, hogy az oktatás minden szintjén fejlessze az idegennyelv-oktatást, ezzel egyúttal pedig az iskoláskorúak és a fiatalok nyelvtudását is (Öveges – Kálmán, 2019). Nem véletlen, hogy a felsőoktatásra – és azon belül a nyelvtanításra – vonatkozó hatályos törvényi szabályozás Magyarországon is egyre jobban tükrözi a változó munkaerőpiaci igényeket: a felsőoktatási diplomát adó képzések kimeneti követelményei között is szerepel a legalább B2-es szintű idegennyelv-tudást igazoló nyelvvizsga – jellemzően legalább egy, de egyes szakok esetében kettő.

Ehhez kapcsolódóan egy 2014-ben elfogadott rendelet elvárásként fogalmazta meg a felsőoktatásba felvételiző középiskolás diákokkal szemben, hogy 2020-tól legalább egy B2-szintű nyelvvizsga-bizonyítvánnyal rendelkezzenek (335/2014. (XII. 18.) Korm. rendelet: A felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról). Ezt a rendelkezését a kormány végül visszavonta, egy másik rendelettel viszont továbbra is igyekszik a fiatal korosztály nyelvvizsga-szerzését segíteni oly módon, hogy 2018-tól egy sikeresen teljesített akkreditált komplex középfokú (B2) nyelvvizsga díját az állam visszatéríti

(53/2017. számú kormányrendelet). A harmadik ilyen rendelet a 2020-as nyelvvizsga-moratórium volt, amelynek értelmében azok is átvehették a diplomájukat, akik ezt korábban nyelvvizsga megszerzésének hiányában nem teheték meg.

A rendelkezés értelmében elengedték a képzési és kimeneti követelményekben rögzített nyelvvizsga-kötelezettség teljesítését a 2020. augusztus 31. előtt sikeres záróvizsgát tett hallgatók számára. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium arra számított, hogy az április 7-ei bejelentés nyomán 75 ezer hallgató kérelmezi majd a nyelvvizsga-kötelezettség teljesítése nélkül egyetemi oklevele kiállítását. A 2019. június végéig mért adatok szerint azonban összesen több, mint 93 ezren érintettek – ennyien nem vehették át korábban felsőfokú oklevelüket nyelvvizsga hiányában (EduLine, 2019). 2020. július elejéig 76.512 diplomát adtak ki a felsőoktatási intézmények, melyből 17 ezret régi típusú képzést végeztek, 60 ezret a bolognai képzés szerint végzett hallgatók vehettek át (Csókás, 2020; Magyar Nemzet, 2020). 2020 őszére pedig már mintegy 115 ezer diplomát állítottak ki; a tárcá végül 137 ezer új diplomás munkavállalóra számít a könnyítés következtében (HVG, 2020).

Öveges és Csizér 2017/2018-ban egy nagymintás vizsgálat során kívánta feltárni a középiskolás diákok idegennyelv-tanulási motivációját. A vizsgálat során a kutatók azt találták, hogy bár a középiskolás diákok idegennyelv-tanulási motivációja megfelelő, az oktatási rendszer még mindig nagyon sok esetben vizsgaközpontú (pl. érettségi vizsga, nyelvvizsga) (Öveges – Csizér, 2018). Mivel a 2014-es intézkedés ugyan hosszú távon csökkentette volna a „beragadt” diplomák számát, a szakma ezt mégsem támogatta, ugyanis így gyakorlatilag a felvételizők közel fele nem tudott volna B2-es szintű nyelvtudást igazolni és ezáltal nem lett volna lehetősége arra, hogy bekerüljön a felsőoktatásba (Öveges – Kálmán, 2019). Ezzel szemben a „beragadt” diplomákkal kapcsolatos problémát a 2020-as nyelvvizsga-moratórium rövid távon ugyan megoldotta, azonban hosszú távú hatásai egyelőre nem ismertek: a rendelkezés társadalmi igazságossága is erősen megkérdőjelezhető és arról sincs igazán tudomásunk, hogy a nyelvtanári szakma hogyan vélekedik a nyelvvizsga-moratóriumról. Jelen tanulmány célja, hogy megvizsgáljuk a 2020-as nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos idegennyelv-tanári véleményeket és képet kapjunk arról, hogy a pilot kutatásban résztvevők hogyan vélekednek a rendeletről.

A kutatás célja és kutatási kérdések

A fent említett probléma kapcsán az alábbi kutatási kérdéseket fogalmaztuk meg:

1. Milyen a résztvevők nyelvvizsga-moratóriumhoz való hozzáállása?
2. Mi a résztvevők véleménye a nyelvvizsga-moratórium munkaerőpiaci hatásáról?
3. Milyen mértékben gondolják fontosnak a résztvevők a felsőoktatásban tanuló hallgatók idegennyelvi, illetve idegen nyelven történő képzését?

Kutatási kérdéseink megválaszolásához a kvantitatív kutatási paradigmát választottuk és kérdőíves módszert használtunk. Azért ezt a módszert választottuk, mert a kvantitatív módszereket tartjuk kutatási kérdéseink tekintetében a legalkalmasabbnak arra, hogy a nyelvtanári szakma nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos attitűdjeit felmérjük. Emellett érvként szolgált még az is, hogy a kérdőíves megkérdezés során gyűjtött adatokon később statisztikai elemzések is elvégezhetők, amelyek korrelációkat és egyéb összefüggéseket is kimutathatnak.

Résztevők

Jelen pilot kutatásunkban a felsőoktatásban dolgozó nyelvoktató tanárok véleményét vizsgáltuk: mintánkba összesen 40 (N=40) fő került, akik mindannyian egy budapesti felsőoktatási intézmény idegen nyelvi intézetének oktatói. Kitöltőink átlagéletkora 57,97 (Szórás = 8,51) volt; a legfiatalabb résztvevő 36, a legidősebb 75 éves volt a kitöltés időpontjában. A kitöltők nemek szerinti megoszlása a következőképpen alakult: a kitöltők 20%-a (n=8) férfi és 80%-a (n=32) nő. Résztvevőinknek átlagosan 27 év (Szórás = 9,13) oktatási tapasztalata van.

Kutatási eszköz

Az adatgyűjtéshez egy saját készítésű kérdőívet használtunk. Kérdőívünk összesen 21 háttérkérdésből és 10 skálából állt. A 10 skála összesen 41 állítást tartalmazott. A vizsgálat során a résztvevők állításokkal kapcsolatos egyetértésének mértékét ötfokú Likert-skálán (1 = egyáltalán nem értek egyet; 2 = inkább nem értek egyet; 3 = egyet is értek, meg nem is; 4 = inkább egyetértek; 5 = teljes mértékben egyetértek) tettük mérhetővé. A következőkben részletesen bemutatjuk a vizsgálat során használt skálákat. Minden esetben megadtuk a skála nevét; rövid leírását; azt, hogy az együtthatósági vizsgálat után a végleges skála hány állítást tartalmazott; valamint egy példával minden skálát illusztrálunk is.

1. *Nyelvvizsga-követelmény létjogosultsága bemenetkor* (5 állítás): résztvevőink mennyire gondolják úgy, hogy már a felsőoktatásba történő felvételhez szükség van legalább B2- es komplex nyelvvizsgára. Példa: „Legfőbb ideje egy olyan rendelet kiadásának, amely azt célozza, hogy minimum B2-es (középfokú), komplex nyelvvizsga nélkül senki se kezdhesse meg a felsőfokú tanulmányait.”
2. *Az idegennyelv-oktatás elérhetővé tétele a felsőoktatásban* (3 állítás): résztvevőink mennyire gondolják úgy, hogy fontos az idegennyelv-oktatás biztosítása a felsőoktatásban. Példa: „Minden felsőoktatási intézménynek biztosítania kellene hallgatói számára az idegennyelv-oktatást.”
3. *Az idegen nyelven oktatott tárgyak fontossága a felsőoktatásban* (3 állítás): a kitöltők mennyire gondolják úgy, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatóktól elvárható lenne-e az, hogy bizonyos számú szaktárgyukat idegen nyelven hallgassák. Példa: „A felsőfokú tanulmányok kapcsán meg kellene követelni a hallgatóktól, hogy tanulmányaik egy részében idegen nyelven hallgassanak tárgyakat.”
4. *A nyelvvizsga-követelmény létjogosultsága a diplomakiadás feltételeként* (5 állítás): mennyire tartják szükségesnek résztvevőink, hogy diplomát csak a nyelvvizsga-követelmények teljesítésével lehessen kapni. Példa: „Ha valaki elvégez egy főiskolai vagy egyetemi szakot, akkor elvárható tőle, hogy le tudjon tenni egy B2-es (középfokú) nyelvvizsgát is.”
5. *A munkaerőpiacra gyakorolt hatás* (5 állítás): a kitöltők szerint mennyire van pozitív hatása a nyelvvizsga nélkül megszerzett diplomáknak a munkaerőpiacra. Példa: „Azok a frissdiplomások, akik nyelvvizsga hiányában kapják meg a diplomájukat és így kerülnek a munkaerőpiacra, a magyar gazdaság jobb működését segítik.”

6. *A nyelvvizsga munkaerőpiaci értéke a munkavállalók megítélésében* (4 állítás): a résztvevőink szerint mennyire fontos a munkavállalók számára, hogy legyen nyelvvizsgájuk. Példa: „Azok a munkavállalók, akik nyelvvizsga nélkül szereztek diplomát, kevesebbet fognak érni a munkaerőpiacon, mint azok, akik nyelvvizsgával szereztek egyetemi diplomát.”
7. *A nyelvvizsga jelenlegi fontossága a munkáltatók számára* (3 állítás): résztvevőink szerint jelenleg mennyire részesítik előnyben a munkáltatók azokat a munkavállalókat, akiknek van nyelvvizsgájuk azokkal szemben, akiknek nincs. Példa: „A munkáltatók megkövetelik, hogy a munkavállalóknak legyen nyelvvizsgája.”
8. *A nyelvvizsga jövőbeni fontossága a munkáltatók számára* (3 állítás): a kitöltők szerint a nyelvvizsga-moratórium hatására mennyire fog fel- vagy akár leértékelődni a nyelvvizsgák fontossága. Példa: „A munkáltatók a jövőben is elvárják majd, hogy a munkavállalóknak legyen nyelvvizsgájuk.”
9. *Társadalmi igazságosság* (6 állítás): a kitöltők mennyire tartják igazságosnak, hogy a kormányrendelet hatására sokan úgy kaphattak diplomát, hogy nem feltétlenül fektettek a nyelvi tanulmányokba annyi energiát és tőkét, mint azok, akik a moratórium előtt nyelvvizsgával kapták meg a diplomájukat. Példa: „A nyelvvizsga hiányában kiadott diplomák igazságtalan helyzetet teremtettek azok között, akik úgy szereztek diplomát, hogy nincsen nyelvvizsgájuk, és azok között, akik úgy szereztek diplomát, hogy nyelvvizsgát kellett tenniük.”
10. *A rendelet hatása a jövőbeni nyelvvizsgázási motivációra* (4 állítás): résztvevőink szerint mennyire lesznek motiváltak a jövőbeni nyelvvizsgázásra azok, akik a nyelvvizsga-moratórium hatására megkapták a diplomájukat. Példa: „Akik nyelvvizsga nélkül szereznek diplomát, a jövőben is törekedni fognak arra, hogy később még nyelvvizsgát tegyenek.”

A fenti konstruktumokon kívül a kérdőívben két nyitott kérdést is feltettünk, amelyekkel arról szeretnénk volna adatot gyűjteni, hogy a résztvevőink szerint mik lehetnek a nyelvvizsga-moratórium pozitív és negatív következményei. Ezenkívül a kérdőív utolsó részében rákérdeztünk a résztvevők nemére, életkorára, arra, hogy van-e valamilyen nyelvvizsgájuk, oktatnak-e valamilyen intézményben, illetve, hogy akkreditált nyelvvizsgáztatók-e valamilyen nyelvvizsgaközpontnál.

Az adatgyűjtés menete és adatelemzés

A kérdőívet – még mielőtt kitöltőinknek kiküldtük volna – validáltuk. Első körben elkészítettük a konstruktumokat és a hozzájuk tartozó állításokat, amelyeket a szakértői vélemények alapján átdolgoztunk: az egyes tételek megfogalmazásán finomítottunk vagy szükség esetén teljesen át is írtuk a szövegezést. Ezután a hangos gondolkodás módszerével két potenciális kitöltőt arra kértünk, hogy töltsék ki a kérdőívet. A visszajelzések alapján a kérdőíven további, kisebb változtatásokat eszközöltünk.

Az adatgyűjtés „helyszínénél” az internetet választottuk. Ezt több okból tettük: a kényelem, a könnyű és széleskörű hozzáférhetőség, valamint a névtelenség is hozzájárult döntésünkhöz. A tényleges adatgyűjtés 2020 márciusában kezdődött meg, először csak egyetlen intézmény idegen nyelvi intézetében küldtük ki a kérdőívet az idegen nyelvet oktató tanár kollégáknak. Így elmondható, hogy a résztvevők toborzására elsősorban a kényelmi mintavételt (*convenience sampling*) alkalmaztuk. A kutatás során begyűjtött adatokat a GDPR-

szabályozásnak megfelelően tároljuk és használtuk fel, így azokhoz csak a jelen tanulmány szerzői fértek hozzá, az adatokba harmadik fél számára nem engedünk betekintést.

A begyűjtött adatokat az SPSS 27.0 statisztikai elemzőszoftver segítségével dolgoztuk fel, valamint megvizsgáltuk a vizsgálatban használt skálák megbízhatóságát, amelyhez a skálákhoz tartozó Cronbach-alfa megbízhatósági együtthatókat használtuk. Emellett főkomponens-elemzéssel azt is megvizsgáltuk, hogy a skálák egy vagy több dimenziót mérnek-e.

Eredmények és diszkusszió

Az alábbi alpontokban a jelen pilot kutatás eredményeit adjuk közre. Először bemutatjuk a skálák megbízhatóságát mérő vizsgálat eredményeit, majd pedig röviden ismertetünk néhány előzetes eredményt is.

A skálák megbízhatósága

Azért, hogy megvizsgáljuk, hogy a vizsgálatba bevont skáláink megbízhatóan mérnek-e, először kiszámoltuk a Cronbach-alfa megbízhatósági együtthatót, amelynek eredményeit az 1. táblázat mutatja. Néhány skála esetében egyes állításokat a kérdőív értékelése során kivettünk, ezzel is növelve a skálák megbízhatóságát. A végső Cronbach-alfa értékekből az látható, hogy az értékek minden esetben meghaladják a szakirodalomban meghatározott 0,7-es szintet, tehát elmondható, hogy a kérdőívben szereplő skálák mindegyike megbízhatóan mér (Dörnyei – Taguchi, 2010).

1. táblázat. A vizsgálatban használt skálák megbízhatósága

Skála	Dimenziók száma	Cronbach-alfa
1. nyelvvizsga-követelmény létjogosultsága bemenetkor	1	0,955
2. idegennyelv-oktatás elérhetővé tétele a felsőoktatásban	1	0,829
3. idegen nyelven oktatott tárgyak fontossága a felsőoktatásban	1	0,897
4. nyelvvizsga-követelmény létjogosultsága mint a diplomakiadás feltétele	1	0,948
5. munkaerőpiacra gyakorolt hatás	1	0,841
6. nyelvvizsga munkaerőpiaci értéke a munkavállalók megítélésében	1	0,914
7. nyelvvizsga jelenlegi fontossága a munkáltatók számára	1	0,815
8. nyelvvizsga jövőbeni fontossága a munkáltatók számára	1	0,912
9. társadalmi igazságosság	1	0,965
10. a rendelet hatása a jövőbeni nyelvvizsgázási motivációra	1	0,911

Korábbi kvantitatív vizsgálatok módszertanát (Csizér – Illés, 2010; Divéki, 2018; Fajt, 2021; Smid, 2018) alapul véve a Cronbach-alfa megbízhatósági együttható kiszámítása mellett főkomponens-elemzés segítségével megvizsgáltuk, hogy a skálák egy vagy több dimenziót mérnek-e, azaz hogy szükséges-e a skálákat további alskálákra bontanunk. Korábbi pilot vizsgálatokhoz hasonlóan (vö. Csizér – Illés, 2010; Divéki, 2018; Fajt, 2021; Smid, 2018) és az ilyen cikkek esetében szokásos eljárás szerint a jelen tanulmányban is csak a vizsgálat végeredményét közöljük. Vizsgálatunk felfedte, hogy minden skálánk csupán egyetlen dimenziót mér, vagyis a skálákon belül található állítások ugyanazt mérik és nincsenek a skálákon belüli további aldimenziók, így nem szükséges a skálákat további alskálákra bontani.

A fentiekre tekintettel összességében tehát megállapítható, hogy mérőeszközünk skálái megbízhatóan mérnek.

A skálák átlagai

A következőkben a skálához tartozó átlagokat ismertetjük a hozzájuk tartozó szórással együtt: az eredményeket a 2. táblázatban foglaltuk össze. Ezt követően összesített eredményeinket írjuk le röviden.

2. táblázat. A skálákhoz tartozó átlagok és azok szórása

Skála	Átlag	Szórás
Az idegennyelv-oktatás elérhetővé tétele a felsőoktatásban	4,43	0,83
A nyelvvizsga-követelmény létjogosultsága mint a diplomakiadás feltétele	4,11	1,09
Az idegen nyelven oktatott szaktárgyak fontossága a felsőoktatásban	3,68	1,21
A rendelet hatása a jövőbeni nyelvvizsgázási motivációra	3,42	1,31
A nyelvvizsga munkaerőpiaci értéke a munkavállalók megítélésében	3,41	1,01
A nyelvvizsga jövőbeni fontossága a munkáltatók számára	3,39	1,12
A nyelvvizsga-követelmény létjogosultsága bemenetkor	3,35	1,39
A nyelvvizsga jelenlegi fontossága a munkáltatók számára	3,01	1,03
A munkaerőpiacra gyakorolt hatás	2,50	1,00
Társadalmi igazságosság	1,88	1,19

Összesített eredményeink azt mutatják, hogy a résztvevők a felsőoktatásba való bekerülés feltételeként nem tartják számottevően fontosnak a bemeneti B2-es komplex nyelvvizsgát (Átlag = 3,35), a diplomakiadás feltételeként azonban már inkább igen (Átlag = 4,11). Emellett a válaszok magas átlaga jól mutatja, hogy egyetértés van abban, hogy az idegennyelv-oktatásnak helye van a felsőoktatásban (Átlag = 4,43). Adatainkból viszont az is kirajzolódik, hogy a résztvevők nem feltétlenül gondolják úgy, hogy minden hallgatótól elvárható lenne, hogy szaktárgyainak egy részét idegen nyelven hallgassa (Átlag = 3,68). A táblázatból továbbá az is kitűnik, hogy a résztvevők szerint a nyelvvizsga-moratórium nem fogja jelentős mértékben negatívan befolyásolni a nyelvvizsgázási motivációját (Átlag = 3,42) azoknak a hallgatóknak, akik nyelvvizsga hiányában kaptak diplomát, tehát a résztvevők szerint – ha nem is nagymértékben, de – a hallgatók továbbra is igyekeznek majd nyelvvizsgát szerezni.

Továbbá a válaszadóink úgy gondolják, hogy azoknak a munkavállalóknak, akik a nyelvvizsga-moratóriumnak köszönhető könnyítéssel frissdiplomásként lépnek be a munkaerőpiacra, nem különösebben fontos a nyelvvizsgázás (Átlag = 3,41). A résztvevők emellett úgy vélik, hogy jelenleg a munkáltatók számára nem igazán fontos az sem, hogy a munkavállalóknak legyen nyelvvizsgája (Átlag = 3,01). „A nyelvvizsga jövőbeni fontossága a munkáltatók számára” skála esetében a válaszok magasabb átlaga (Átlag = 3,39) azonban azt mutatja, hogy a nyelvvizsga-moratórium hatására a jövőben – ha csekély mértékben is, de – felértékelődhetnek a nyelvvizsgával szerzett diplomák a munkáltatók körében. A válaszadók ezenfelül úgy gondolják, hogy a moratórium összességében nem gyakorol pozitív hatást a munkaerőpiacra (Átlag = 2,50). A táblázatból az is kitűnik, hogy nyelvoktatással foglalkozó kitöltőink szerint a nyelvvizsga-moratórium társadalmi igazságossága nagymértékben megkérdőjelezhető, vagyis résztvevőink úgy gondolják, hogy ez a döntés nem volt igazságos (Átlag = 1,88) azokkal szemben, akik korábban, illetve ezen túl is a nyelvvizsga-kötelezettséget teljesítve szereztek, illetve szereznek diplomát.

Összegzés

Tanulmányunkban pilot kutatás keretében megvizsgáltuk egy budapesti felsőoktatási intézmény számos nyelvoktatójának a 2020-as nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos véleményeit. Kutatásunk eredményei azt mutatják, hogy a kitöltők nem támogatják a nyelvvizsga-moratóriumot: annak gazdasági hasznát és társadalmi igazságosságát egyaránt megkérdőjelezzik. Az eredmények kontextualizációjakor ugyanakkor természetesen figyelembe kell venni, hogy a megkérdezett nyelvtanárok a téma kapcsán érintetteként erősen elfogultak lehetnek.

Fontos látni, hogy a jelen véleményfelmérés egyébként sem tekinthető reprezentatívnak, hiszen pilot kutatásunkat kismintán (N=40) vettük fel. További vizsgálatokban ezért fontos lenne a megkérdezettek körét oly módon bővíteni, hogy abból kiterjedtebb és nagyobb érvényességgel rendelkező következtetések legyenek levonhatók. Mivel eddigi elemzéseinkből egyértelműen kiderült, hogy mérőeszközünk megbízhatóan mér, lehetséges és érdemes is további vizsgálatokat végezni. Kutatásunk egyik további potenciális iránya a kormányrendelet következtében kiadott diplomák munkaerőpiacra gyakorolt hatásának longitudinális vizsgálata lehet.

Hivatkozások

- Csizér, K. – Öveges, E. (2019): Idegennyelv-tanulási motivációs tényezők és a nyelvi vizsgák Magyarországon: összefüggések vizsgálata egy kérdőíves kutatás segítségével. *Modern Nyelvoktatás*. 25/3-4. 86-101.
- Csizér, K. – Illés, É. (2010). Secondary school students' contact experiences and dispositions towards English as an international language – A pilot study. *Working Papers in Language Pedagogy*. 4. 1-22.
- Csókás, A. (2020): Gazdára találtak a beragadt diplomák. 2020. 07. 04. Online elérhető: <https://magyarnemzet.hu/belfold/gazdara-talaltak-a-beragadt-diplomak-8332680/>
- Divéki, R. (2018): Teachers' attitudes towards dealing with controversial issues in the EFL classroom: A pilot study. *Working Papers in Language Pedagogy*. 12. 27-54.
- Dörnyei, Z. – Taguchi, T. (2010): *Questionnaires in second language research: Construction, administration, and processing* (2. kiadás). London, Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203864739>
- EduLine (2020): 75 ezer és a többi: kikre vonatkozik a nyelvvizsgamentesség? 2020. április 7. https://eduline.hu/felsooktatas/20200407_nem_kell_nyelvvizsga
- Fajt, B. (2021): Hungarian secondary school students' extramural English interests: the development and the validation of a questionnaire. *Working Papers in Language Pedagogy*. 16.
- Fekete, A. – Csépes, I. (2019): B2-es szintű nyelvvizsga bizonyítvány: útlevelel a diplomás élethez, társadalmi mobilitáshoz. *Iskolakultúra*. 28/10-11. 13-24. DOI: <https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2018.10-11.13>
- HVG (2020): Már 115 ezer diplomát állítottak ki nyelvvizsga nélkül, pedig tavasszal csak 75 ezerről volt szó. 2021. október. 01. https://hvg.hu/gazdasag/20201001_beragadt_diplomak_nyelvvizsga_115_ezer_itm
- Öveges, E. – Csizér, K. (2018): Vizsgálat a köznevelésben folyó idegennyelv-oktatás kereteiről és hatékonyságáról: kutatási jelentés. Budapest, OH-EMMI.
- Öveges, E. – Kálmán, Cs. (2019): A B2 szintű nyelvtudás elérése és igazolása a felsőoktatásba történő felvételihez: nyelvtanárok véleménye egy kérdőíves felmérés eredményeinek tükrében. *Magyar Pedagógia*. 119/3. 219-242. DOI: <https://doi.org/10.17670/MPed.2019.3.219>
- Smid, D. (2018): Hungarian pre-service teachers' motivation to become English teachers: Validating a questionnaire. *Journal of Adult Learning, Knowledge and Innovation*. 2/1. 19-32. DOI: <https://doi.org/10.1556/2059.02.2018.02>